

בעזה"ש

קונטרס

טעם זקנים

שיחות התחזקות בעבודת השם
ע"ד הסלולה של
רביה"ק מורדור"ן מברסלב זי"ע
מאת הרה"ח ר' לוי יצחק בענרער ז"ל

מתוכל בספורי עובדות
מאנ"ש מדורות הקודמים

קונטרס

קב"ג

יו"ל: ג' מנחם אב ה'תשפ"ג לפ"ק

מכון

טעם
זקנים

שירותו של
רבי לוי יצחק בענר ז"ל

תוכן השיעור

ווען די צדיקים זאלן ווען מיטהאלטן...

"עקער גִּדְלָתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא"

ער איז גרעסער פונעם ספר

אן תפילה איז מען אויפן גאס

בעטן אפילו אויף וואס מען האט שוין

זיין פארזיכטיג!

"איין דע מה שתשיב לאפיקורוס' בין איך"

דאס הארץ קערט צו דעם קוואל

איך טאר אים נישט הערן

א "בראסלאווסקי" האט מען נישט גענומען...

"אבער דו זאלסט אים נישט דערציילן"

'וידוי דברים' - בהתקשרות צום צדיק

'התקשרות' - פארוואס?

'התבודדות' נאך 'המפיל'

א הייליגער שלאף

"ווארפט מיר צום צדיק!"

א גוסס מעג אויך גיין אין מקוה...

הערות והארות מתקבלות בחפץ

לב, נא להתקשר אל:

יוסף מענדל האס

מאנסי ארה"ב

1-845-200-0443

(ארה"ק: 072-257-3456)

כל הזכויות שמורות

לקבלת הקונטרס וכן ההקלטה

(MP3) של השיעור, יש לפנות דרך

האימייל:

Rlyb148@Gmail.Com

כדי ליטול חלק בהוצאות העתקת

הטייפ'ס ולהדפיסם, וכמו כן

כדי לקבל את הקונטרסים דרך

הדואר (בכל שבועיים) במחיר חודשי

של \$15

יש להתקשר:

(+1) 845-323-9216

ניתן להאזין לכל השיחות שי"ל על ידינו:

בקו 'מערכת ברסלב'

ארה"ק: 02.560.7387

ארה"ב: 646.585.2985

ענגלאנד: 0330.390.0487

בעלגיע: 03.808.1775

לשמיעת השיעור המצו"ב יש להקיש:

#2.1.2.1.1 ואח"כ 123

בס"ד

פרשת משפטים (ח"א)

שנת תשל"ז

(מייפ מס' 137 #)

ווען די צדיקים זאלן ווען מיטהאלטן...

תורה י' - "ואלה המשפטים". די תורה האט דער רבי געזאגט אין דעם ערשטן ווינטער וואס ער איז ארויס קיין ברסלב.

(השואל: טאקע פרשת משפטים?) יא!

דעמאלט האט מען עפעס גערעדט אין פעטערבורג - דאס איז געווען דער עיר הבירה אין רוסלאנד, גזירות אויף אידן. מען האט דאס גערופן "פונקטן" (- נקודות); נעמען אידן אין מיליטער, און נאך זאכן. און צדיקים האבן געזאגט: "עה, דער אויבערשטער וועט דאס נישט טוהן!" - זיי האבן עס אזוי אוועקגעמאכט אז עס וועט נישט זיין. און דער רבי האט געזאגט: "וואס הייסט? מען זעהט דאך אז דער בית המקדש איז אויך חרוב געווארן!". דער רבי האט געזאגט: 'ווען די צדיקים זאלן ווען האלטן מיט אים, וואלט מען עס אינגאנצן מבטל געווען, נאר אזוי ווי זיי האבן נישט מיטגעהאלטן - -

א עיין חיי מוהר"ן נ"ט: "מאמר 'משפטים', סימן י, נאמר גם כן בחרף (- תקס"ג) זה בטיראויצע קדום פורים". ושם בסימן קט"ז: "אמר המעתיק שמעתי שאמר רבנו זכרוננו לברכה אנהנו כבשנו את עיר ברסלב בהמחצת כף ורקודין. (כי באמת בתחלת כניסתו לברסלב דבר תכף ממחצת כפים בתפלה, שעל ידי זה מגרשין האיר של חוץ לארץ וממשיכין אירא דארץ ישראל, כמבאר במאמר אתם נצבים וכו'. וכן בשנה זו רקד הרבה אודות לבטל הפונקטין [הגזירה לקחת יהודים לצבא]. ובחרף זה אמר מאמר ואלה המשפטים סימן י' המדבר מרקודין והמחצת כף)".

"איך האב עס אפגעשמופט אויף עטליכע אין צוואנציג יאר!" - האט דער רבי געזאגט.^ב און טאקע תקפ"ז איז ארויס די גרויסע גזירה פון די "פונקטן".

דער רבי האט אלץ גערעדט (כשיבירו מהגזירה) פון 'המתקת הדינים' 'המתקת הדינים'.^ג

דער רבי האט געזאגט (למהרנ"ת כשכתב לפניו תורה זו): **"אט גייט דאך פורים, וועלן אידן טאנצן און פלאסקען (- פאטשן), וועלן זיי ממתיק דינים זיין!"^ה**

יענעם שבת חנוכה האט אויך דער רבי זייער אסאך געטאנצט'.^ו

^ב עיין חיי מוהר"ן, אות ו': "ובאותה השנה עסק הרבה מאד בענין הפונקטין, והצטער עליהם הרבה מאד, ואמר כי לא דבר רק הוא, והקפיד מאד על האומרים שבודאי לא יתקינו הפונקטין, כי איך אפשר שהשם יתברך יעשה חס ושלום זאת לישראל. והוא זכרוננו לברכה אמר כמה פעמים שהוא שטות, כי הלא מצינו שכבר היו כמה גזרות קשות על ישראל רחמנא לצלן מעתה. ועוד דבר מזה הרבה שצריכין להתפחד מאד מאלו הגזרות הנשמעים חס ושלום, ושלל להחזיק אותם לדבר קל, רק צריכין להעתיר ולהתפלל ולצעק ולהתחנן הרבה הרבה לפני השם יתברך, אולי יעתר ה' שנזכר לבטלם, כי בודאי תפלה וצעקה מועיל תמיד". עיין עוד שם אותיות רע"ז, שצ"ח.

^ג עיין חיי מוהר"ן אות א' (הערת המעתיק): "ואנשי שלומנו הזקנים ספרו ששמעו אז מרבנו זכרוננו לברכה שאמר בזה הלשון: (איך האב דאס אפ גישטופט אויף עטליכע און צוואנציג יאהר). [אני דחיתי זאת לעשרים וכמה שנים] וכן היה מכון ממש כי משנת אמירת התורה הנ"ל עד שנת יציאת הגזרה לפעל בשנת תקפ"ז בסופה יש ערך חמש ועשרים שנים". עיין גם כוכבי אור - אנשי מוהר"ן, אות ו'.

^ד עיין ליקוטי מוהר"ן סי' ה', וסי' י'.

^ה עיין שיחות הר"ן, אות קל"א: כשכתבתי לפניו התורה ואלה המשפטים (סימן י' חלק ראשון מלקוטי מוהר"ן) המתחלת: כשיש דינים חס ושלום, על ישראל, על ידי רקודין והמחאת כף נעשה המתקת הדינים וכו', אמר לי: כף אמרתי, שעכשו נשמע גזרות חס ושלום, על ישראל והנה הולכים וממשמשים לבוא ימי הפורים האלה (כי התורה הזאת נאמרה סמוך לפורים) ויהיו ישראל מרקדים וימחאו כף ועל ידי זה ימתיקו הדינים. וחזר וכפל דבריו ואמר בפה מלא 'כף אמרתי', וכו' עיין שם.

^ו עיין חיי מוהר"ן סימן ד': "גם אחר אמירת התורה רקד הרבה כי באותה השנה רקד הרבה כמה פעמים".

און 'ניסן' איז געווען די חתונה פון דעם רבי'נס טאכטער שרה'קע, האט אויך דער רבי אסאך מאריך געווען בריקודין'.

”עקר גדלתו של הקדוש-ברוך-הוא”

זאגט דער רבי: ”ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם וכו'”.

(אות א'): ”בְּשִׁישׁ ח' ו' דִּינִים עַל יִשְׂרָאֵל, עַל יְדֵי רִקּוּדִים וְהַמָּחָת כֹּף אֶל כֹּף נַעֲשֶׂה הַמָּתְקָת הַדִּינִים”.

וואס הייסט דינים? דינים הייסט דאך גזירות; דער אויבערשטער קען נישט גיין מיט אידן מיט מידת הדין, די מידת הדין איז געוואלדיג, מידת הדין איז אפילו אויף יעדעם קלייניקייט, מוז דער אויבערשטער גיין מיט רחמים.

¹ עיין חיי מוהר"ן סימן קט"ז: ”ואחר שגמר אמירת התורה היה מרקד הרבה מאד עם בתו הכלה וכו' ... וכבר גלה כמה תורות גבוהות מאד על ענין ריקודין והמחאת כף. וגם בהתורה לשמש הנ"ל מבאר מענין ריקודין, אבל לא היה שכיח שיעשה ריקודין כי אם בעתים רחוקות מאד, אף באותה השנה הנ"ל היה מרקד כמה פעמים. הינו בשמחת תורה, ואחר כך בשבת חנכה אחר אמירת התורה המתחלת ראיתי מנורת זהב בלקוטי א' סימן ח', ואחר כך בפורים במעדוועדין וקע, ואחר כך על החתנה הנ"ל. ואמר בעצמו בזאת השנה רקדתי הרבה וזה היה מחמת שבאותו השנה נשמעו הגזרות שקורין פונקטין, שהיו רוצים אז לגזר על ישראל חס ושלוש, ומחמת זה רקד כמה פעמים כי על ידי ריקודין ממתיקין הדינים ומבטלין הגזרות כמבאר בהתורה ואלה המשפטים סימן י' בלקוטי א' המתחלת על ידי ריקודין והמחאת כף ממתיקין הדינים. וגם זאת התורה נאמרה באותו החרף בטיראויצע”.

גם עיין שם בסימן רס"ג: ”וכבר מבאר במקום אחר שבאותה השנה רקד רבנו זכרוננו לברכה הרבה. הינו בשמיני עצרת הנ"ל ובשבת חנכה בהסעדה שלישית אחר שאמר התורה הנוראה ראיתי מנורת זהב בלקוטי א' סימן ח', ובפורים, ואחר כך בראש חדש ניסן הייתה החתנה של בתו שרה ורקד הרבה עם בתו הכלה בהסעדה שלישית של השבת חתנה, אחר שאמר התורה הנוראה והוא כחתן יצא מחפתו (בלקוטי א' סימן מ"ט). כי בעת אמירת התורה התחיל בקול נפלא מאלו התבות והוא כחתן יצא מחפתו רק כשנסר לנו התורה הזאת בכתב ידו הקדוש התחיל מפסוק לשמש שם אהל בהם כנדפס (בלקוטי א' סימן מ"ט הנ"ל) ואחר שאמר התורה הנ"ל רקד הרבה עם בתו אשרי עין ראיתה זאת. ושמעתי מפיו הקדוש שאמר בעצמו בשנה הזאת רקדתי הרבה מחמת שנשמע אז שיוצאין גזרות (שקורין פונקטין) על ישראל, כי על ידי ריקודין והמחאות כף ממתיקין הדינים ומבטלין הגזרות כמבאר בהתורה ואלה המשפטים בסימן י' לוקוטי א' שנאמר לענין זה כנרשם במקום אחר”.

דער [מדרש] זאגט^ח, דער אויבערשטער האט געוואלט באשאפן דער וועלט מיט מידת הדין, נאר וויבאלד די וועלט קען נישט האבן קיין קיום האט ער משתף געווען דער מידת הרחמים אויך. מיט 'דין' אליין קען די וועלט נישט האבן קיין קיום. נאר ביי צדיקים - מיט זיי קען מען גיין מיט מידת הדין^ט, מיט זיי איז מען מדקדק 'כחוט השערה'.

אז עס איז דא דינים על ישראל, עפעס א גזירה, אז עס איז שוין ארויס דעם גור דין, דאס הייסט שוין מידת הדין. איז דורך 'ריקודים' והמחאת כף אל כף' ווערט 'המתקת הדינים'.

דער רבי זאגט תמיד אין לקוטי מוהר"ן אין דעם ערשטן סעיף (העצה), און נאכדעם ביים סוף פירט ער אויס וואס איז דער פשט דערפון אין דער תורה. איז דאס איז דער אנהויב פון דער תורה. ביי די ענדע פון דער תורה וועט דער רבי זאגן פשט וואס עס האט א שייכות 'ריקודין' און 'המחאת כף' צו 'המתקת הדינים'.

"כִּי עָקַר גִּדְּלָתוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, שָׁגַם הָעֵבֹ"ם יָדָעוּ שְׂיֵשׁ אֱלֹקִים שְׁלֵיט וּמוֹשֵׁל". ר' אברהם ר' נחמן'ס זאגט^ט, ווען דער רבי רעדט פון עכו"ם מיינט ער נישט נאר עכו"ם, נאר 'רחוקים' הייסט אויך אז זיי ליגן אין די מידה פון עכו"ם^י.

^ח בראשית פר' י"ב, פס' ט"ו.

^ט עיין ליקוטי הלכות הל' תפילין ה"ה, אות כ"ז; ובהל' ערבית ה"ד, אות ח'.

^י בבא קמא נ.

^{יא} עיין בביאור הליקוטים על התורה אות י"ב.

^{יב} עיין ליקוטי עצות ערך 'התחזקות' - אות ב': עקר גִּדְּלָתוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שָׁגַם הָרְחוּקִים מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ מֵאֵד מֵאֵד גַּם הֵמָּה יִתְקַרְבוּ לַעֲבוֹדָתוֹ, וּבָזֶה נִתְיָקֵר וְנִתְעַלָּה שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ לְמַעַלָּה וּלְמַטָּה. עַל-כֵּן אֵין לָאָדָם לֵיאֵשׁ עֲצָמוֹ מִלְּהִתְקַרֵּב לַעֲבוֹדַת ה', מִחֲמַת שְׁנִתְרַחַק מֵאֵד מֵהֶשֶׁם יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי חֲטָאֵיו הַמְרַבִּים, אֵף שֶׁהִרְבֵּה לַעֲשׂוֹת הָרַע חֵס וְשָׁלוֹם. כִּי אֲדַרְבָּא, מִמֶּנּוּ דִּיקָא יִתְעַלָּה וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְגַּדֵּל כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ בְּיוֹתֵר כִּנ"ל

איז דאס אז זיי זאלן וויסן 'שיש אלקים שליט ומושל' - דאס איז דער עיקר דעם אויבערשטנ'ס גרויסקייט.

"כְּמוֹכָא בְּזֶהָר (יתרו סט): 'כִּד אֲתָא יִתְרוֹ וְאָמַר: 'בִּי עֲתָה יִדְעָתִי כִּי גָדוֹל ה' וְכוּ' - כִּדִּין אֲתִיבָר וְאֲתַעֲלָא שָׁמָא עֲלָאָה". יתרו איז געווען א כומר, עס איז נישט געווען קיין איין עבודה זרה אין דער וועלט וואס ער זאל נישט דינען, ער האט אלץ געדינט²¹; אז ער האט געזאגט "עתה ידעתי כי גדול ה'", דעמאלט איז געווארן דעם אויבערשטנ'ס נאמען אזוי גרויס - מערער ווי די אלע צדיקים וואס זענען געווען ביז אברהם אבינו²².

זעהען מיר אלץ, דער עיקר דעם אויבערשטנ'ס גרויסקייט איז פון די רחוקים.

די ערליכע אידן זאלן זיך נישט באגענוגענען - 'איך בין אן ערליכער איד' - ניין, נאר יעדער איינער דארף זעהן צו עוסק זיין עס זאל נתגלה ווערן 'גדולתו יתברך', עס זאל ווערן נתגלה דעם אויבערשטנ'ס גרויסקייט.

דארף מען וויסן, דער עיקר דעם אויבערשטנ'ס גרויסקייט איז, אז אפילו די רחוקים, די עכו"ם, אויך זיי זאלן וויסן אז עס איז דא אן 'אלקים שליט ומושל' - אט דאס איז דער עיקר דעם אויבערשטנ'ס גרויסקייט. און דאס איז אינגאנצן די ארבעט פון די צדיקים, אז זיי ברענגען אריין הרהורי תשובה אין דער וועלט דורך זייער קדושה וטהרה - אז די רחוקים ווערן אויך דערוועקט צו תשובה.

²¹ עיין רש"י יתרו יח, יא.

²² עיין ליקוטי הלכות הל' נדרים ה"ד, אות י"ד: כִּי הָלָא לְפִי גְדֻלַּת ה' יִתְבָּרַךְ אֵין שִׁיבָא אֲצִלוֹ כָּלֵל לְקַבֵּל נַחַת רוּחַ מִמַּעֲשֵׂה הָאָדָם אִפְלוּ אִם הָיָה הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל רַק שְׂבָאָמַת אֵי אֲפָשָׁר לָנוּ לְהַשִּׁיג זֹאת. וּמֵאַחֵר שְׂבָאָמַת ה' יִתְבָּרַךְ מִקַּבֵּל תַּעֲנוּג וְשַׁעֲשׁוּעִים מִמַּעֲשֵׂה בְּנֵי אָדָם הַתַּחְתּוֹנִים דִּיקָא, כִּי דִיקָא בְּשִׁבְלֵם נִבְרָא הַכֹּל, כִּי זֶה עֵקֶר שַׁעֲשׁוּעֵיוֹ כְּשִׁמְתָּקְשָׁר עֲלֵמָא תַתָּאָה בְּעֲלֵמָא עֲלָאָה שְׁזָה נַעֲשֵׂה עַל יְדֵי בְּן אָדָם דִּיקָא. עַל כֵּן כָּל מַה שֶּׁהַמְדִּירָהּ יוֹתֵר נְמוּכָה כְּשֶׁעוֹלָה אֵיזָה נַחַת רוּחַ לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ מִשֶּׁם זֶה עֵקֶר שַׁעֲשׁוּעֵיוֹ וְתַעֲנוּגָיו יִתְבָּרַךְ. וְעַל כֵּן בְּמָקוֹם שֶׁבַעֲלִי תְּשׁוּבָה עוֹמְדִין אֵין צַדִּיקִים גְּמוּרִים יְכוּלִין לַעֲמֹד מִחֲמַת שֶׁהַבַּעֲלִי תְּשׁוּבָה הֵם מְרִימִים מִדְּרָגוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת בְּיוֹתֵר.

ער איז גרעסער פונעם ספר

זאגט דער רבי: "וְלֵעָבוֹם אִי אֶפְשָׁר לָהֶם לֵידַע גְּדֻלָּתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא" - די עבו"ם קענען נישט וויסן דעם אויבערשטנ'ם גרויסקייט, נאר דורך די בחינה פון "יעקב".

דער רבי זאגט ווייטער, וואס מיינט מען 'יעקב'? עס שטייט: "בֵּית יַעֲקֹב לְכוּ וְנִלְכָה בְּאוֹר ה'". דאס הייסט, לעתיד, דעמאלט וועט דאך נתגלה ווערן דער אויבערשטער אויף דער גאנצער וועלט, וועלן די אומות העולם זאגן צו די אידן "בית יעקב - לכו" - 'גייט, "ונלכה" - און מיר וועלן אייך נאכגיין "באור ה'".

זיי וועלן זאגן צו די אידן - "בית יעקב". פארוואס וועלן זיי זאגן "בית יעקב" און נישט 'בית אברהם' און נישט 'בית יצחק', פארוואס עפעס 'יעקב'? "כִּי הוּא גִלָּה אֱלֻקוֹתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יוֹתֵר מִשָּׂאֵר הָאֲבוֹת" - יעקב האט מגלה געווען דעם אויבערשטנ'ם אלקות מער ווי 'שאר האבות'.

"כִּי אֲבָרְהָם קָרָא הֵר" [- עס איז א גמרא^{טו}], "וַיִּצְחָק קָרָא שְׂדֵה, וַיַּעֲקֹב קָרָא בֵּית". אברהם האט אנגערופן דעם מקום התפילה (- הבית המקדש), 'הר המוריה' - "הר". און יצחק האט דאס אנגערופן "שדה" - "וַיֵּצֵא יִצְחָק לְשׁוּחַ פִּשְׁדָּה"^{טז}. און יעקב האט דאס אנגערופן "בית אלקים"^{יז}, "בית א-ל"^{יח} - אזוי זאגט די גמרא.

יעדער צדיק אז ער טוהט עפעס א זאך, קען ער אנרופן די זאך מיט איר נאמען נאר וועדליג ער קען און וועדליג ער האלט דערביי, כאטש ער ווייסט אז עס איז דא גרעסערע צדיקים וואס זיי האלטן (- במדרגות גבוהות יותר), אבער ער קען נישט זאגן א זאך ביי וואס ער האלט נישט, ער קען נאר זאגן וועדליג ער פארשטייט.

^{טו} פסחים פח.

^{טז} בראשית כד, סג.

^{יז} בראשית כח, יז.

^{יח} שם פסוק יט.

עם איז א געוואלדיגע זאך אז א מענטש זאל רעדן נאר וועדליג ביי וואס ער האלט.

דער רבי זאגט טאקע^ט, עס איז פארהאן איינער וואס מאכט א ספר און דער ספר איז גרעסער פון אים - עס שטייט אין ספר אזעלכע גרויסע זאכן וואס ער אליין האלט נאך נישט דערביי. דער רבי האט דאך געזאגט^ב אויפן "נועם אלימלך": "ער איז גרעסער פונעם ספר - וויפיל דער ספר איז גרויס איז ער נאך גרעסער".

אברהם האט אנגערופן דעם אָרט "הר"; א 'הר' - קען מען זיך באגיין אָן א בארג, מען קען זיך אויסלעבן די יארן אָן א בארג - יעדער מענטש דארף דען אנקומען צו א בארג? - האט ער נישט קיין בארג. איז אברהם האט נישט געקענט מער אנרופן די אלוקות נאר ווי א 'הר', ווארום אין זיינע צייטן איז דאס נאר געווען אזוי ווי א 'הר'.

יצחק איז שוין געווען אביסל שפעטער, און אין זיין דור איז שוין געווען אביסל מערער נפויץ און נתגלה דאס אלקות, האט ער דאס שוין אנגערופן 'שדה' - א שדה איז שוין מער ווי א הר, אין א פעלד וואקסט שוין דארטן, עס איז שוין מער נויטיג פאר דער וועלט; ער האט אריינגעבראכט אז די תפילה איז מער נוציג - אזוי ווי א 'שדה'. אבער א 'שדה' איז אויך - נישט יעדער איינער דארף האבן א פעלד, נישט יעדער איינער וואוינט אין א פעלד.

יעקב האט דאס גערופן 'בית' - א שטוב; א שטוב איז א 'מקום ישוב לבני אדם' מער ווי א 'שדה'. דהיינו, יעקב האט אנגערופן דעם מקום בית המקדש, וואס דאס איז דער 'מקום התפילה', האט ער גערופן 'בית'; 'בית' איז א 'מקום ישוב לבני אדם'.

^ט מובא בשיש"ק (חדש) ח"ג, אות תתק"ל.

^כ עיין חיי מוהר"ן תקנ"ג: וכן כְּשֶׁרָאָה אֶת הַסֵּפֶר הַקָּדוֹשׁ נָעַם אֱלִימֶלֶךְ הַתְּפִלָּה מְאֹד וְאָמַר שְׁקֵדֶשֶׁת מַעֲלֵת הָרֵב הַקָּדוֹשׁ רַבִּי אֱלִימֶלֶךְ זָכְרוּנוּ לְבִרְכָּה נִשְׁגָּבָה לְמַעַלָּה לְמַעַלָּה מִמָּה שֶׁנִּרְאָה וּמוֹכֵן מִתּוֹךְ סִפְרוֹ הַזֶּה.

אָן תפילה איז מען אויפן גאָס

עס ווערט שוין געבראכט אין ספרים^{כא}, אברהם האט נישט געקענט אנרופן דער שטוב "בית אלקים" ווייל עס איז געווען א רשע אין שטוב - ישמעאל איז געווען אין שטוב - ווי קען ער דאס רופן 'בית אלקים'?! אז עס דרייט זיך ארום א רשע אין שטוב קען ער דאס נישט אנרופן 'בית אלקים'. ביי יצחק'ן איז אויך געווען א רשע אין שטוב - אָן עשו, האט ער אויך נישט געקענט אנרופן דער שטוב 'בית אלקים'. יעקב האט שוין געהאט צוועלף קינדער - אלע צדיקים, שבטי י-ה, א שטוב געווען נאר פון צדיקים, האט ער געקענט זאגן 'בית' - 'בית אלקים', וויבאלד דאס איז א שטוב וואס איז שוין נאר דארטן דא אלוקות, עס דרייט זיך נישט ארום א רשע אין שטוב - גדולים טייטשן אזוי.

אבער דער רבי טייטש דא אזוי, דער עיקר איז נאר דער נאמען פאר 'תפילה'; איז יעקב האט אריינגעבראכט די תפילה, אז אזוי ווי מען קען נישט זיין אָן קיין שטוב - קען דען א מענטש זיין אָן א שטוב? אזוי קען ער נישט זיין אָן תפילה! מען קען זיך נישט רירן אָן תפילה - אויף יעדע זאך דארף מען שוין בעטן דעם אויבערשטן. איז יעקב האט מודיע געווען אז די זאך פון תפילה איז אזוי ווי א שטוב, אזוי ווי א 'בית', האט ער דאס טאקע אנגערופן 'בית'.

א 'בית' איז א 'מקום ישוב לבני אדם', מענטשן האבן א געפיל אין א שטוב - ווי קען מען זיין אָן א שטוב? מען קען דען זיין אינדרויסן? מען מוז דאך האבן א שטוב - אזוי מוז מען האבן תפילה!

ער האט מעלה געווען די תפילה פון 'הר' ו'שדה' לבחינת 'בית', וואס אין א שטוב האבן מענטשן מער א תפיסה ווי 'הר ושדה'. אין א שטוב האט מען מער א תפיסה, מען ווייסט אז דאס איז עס - אט אזוי דארף מען זיין נאנט צום אויבערשטן, מען זאל וויסן אז מען קען זיך נישט רירן אָן אלוקותו יתברך אזוי ווי מען קען נישט זיין אָן קיין

^{כא} עיין אלשיך ויקרא כו, יג; ובליקוטי הלכות הל' בית הכנסת ה"א.

שטוב. אויב מען ווייסט נישט די זאך פון תפילה אז צו יעדע זאך דארף איך אנקומען צום אויבערשטן און בעטן דעם אויבערשטן - בין איך אזוי ווי אינדרויסן, איך האב נישט קיין שטוב, איך בין אינגאנצן אינדרויסן.

דאס איז א געוואלדיגער נחת רוח פאר דעם אויבערשטן אז דער מענטש ווייסט אז ווען ער דארף עפעס א זאך דארף ער אים בעטן, דאס איז א געוואלדיגע התגלות אלקותו יתברך, דערמיט דערקענט ער דעם אויבערשטן אז דער אויבערשטער איז דער שליט און דער בעל הבית פון דער גאנצער וועלט און וואס מען דארף עפעס דארף מען אנקומען צום אויבערשטן^כ.

בעטן אפילו אויף וואס מען האט שוין

עס שטייט אין זוהר הקדוש^{כב} אויף ר' ייסא סבא, אז ער איז געגאנגען עסן, איז אפילו דאס עסן שוין געווען גרייט צום טיש, האט ער פריער געבעטן דעם אויבערשטן - ער האט אביסל צוגעווארט - 'נו, איצטער האט מען מיר שוין געגעבן' - און דעמאלט איז ער צוגעגאנגען עסן - אזוי שטייט אין זוהר אין צוויי ערטער.

ר' ייסא סבא - דער סבא פון זוהר איז דאך געוואלדיג! נו, ער איז דאך געווען אזוי רבוק אינעם אויבערשטן - אין 'אלוקותו יתברך'.

^{כב} עיין ליקוטי הלכות הל' תפילת המנחה ה"ו, אות א': כי עקר כבוד ה' יתברך ביותר הוא על ידי תפלה דיקא, על ידי שמתפללין ומבקשין מה' יתברך כל צרכיו כל מה שחסר לו בגשמיות וברוחניות. כמו שכתוב וקראני ביום צרה אחלצה ותכבדני, כי זה עקר כבודו. ועל כן תפלת שמונה עשרה גבה מאד ויקר מפל סדר התפלה כמובן בפניות, כי אף על פי ששל ידי כל פסוקי דזמרה וברכת המאורות מגדלין כבודו יתברך ומודיעין שהוא יתברך יחיד בעולמו וברא הכל לכבודו, אף על פי כן עקר שלמות הגדלת כבודו ביותר הוא על ידי התפלה. שבזה שמתפללין על צרכיו, בזה מודים שה' יתברך מנהיג עולמו ומשגיח בפרטיות על כל דבר שבעולם ובדו לשנות הטבע.

^{כג} מקץ קצ"ט ע"ב, וזל"ש: "איש אמונות רב ברכות, דא הוא בר נש דמהימנותא דקודשא בריך הוא ביה, כגון רבי ייסא סבא. דאף על גב דהוה ליה מיכלא דהווא יומא למיכל, לא הוה מתקין ליה עד דשאל מוניה קמי מלכא קדישא. לבתר דצלי צלותיה ושאל מוניה קמי מלכא, כדין הוה מתקין. והוה אמר תדיר, לא נתקין, עד דינתנון מבי מלכא".

די שפע וואס איך דארף נעמען, דארף איך פריער בעטן דעם אויבערשטן, דעמאלט איז עס אן אנדער שפע, עס איז אן אנדער עסן, עס איז אן אנדערע זאך^כ.

אפילו א זאך וואס דער מענטש האט - 'בעט דעם אויבערשטן'. דאס הייסט, אזוי ווי א בית, אזוי ווי א שטוב, אט דאס איז 'יעקב', מען קען זיך נישט רירן; אזוי ווי איך קען נישט זיין אן קיין שטוב, אזוי קען איך נישט זיין אן קיין תפילה!

אין דעם האבן שוין גוים אויך א השגה. אין א שטוב, זאגט דער רבי, האבן גוים אויך א השגה. דערפאר טאקע וועלן די גוים זאגן צו אונז לעתיד: "'בית יעקב' לכו ונלכה", ווארום אין 'בית יעקב' האבן גוים אויך א געפיל. טאמער עס איז 'הר-שדה' - איז דער גוי קען זיך באגיין אן א בארג און אן א פעלד, אבער אז דער אויבערשטער וועט אזוי נתגלה ווערן - אזוי ווי א שטוב, וועלן זיי זאגן "'בית יעקב' - לכו, ונלכה" - מיר וועלן אייך נאכגיין.

עס שטייט^כ: "כִּי בֵּיתִי בֵּית תְּפִלָּה יִקְרָא לְכָל הָעַמִּים". טייטשט דער רבי, ווען די תפילה איז א בחינת "בית", איז "יקרא לכל העמים", אלע פעלקער וועלן רופן דעם אויבערשטן מיט תפילה.

אט דאס איז די זאך; (אויבן אויף קוקט אויס אז) וואס דער צדיק איז גרעסער, דארף ער נאר רעדן פון הויכע זאכן, אבער אז ער ווייסט אז דער עיקר נחת רוח פון דעם אויבערשטן איז דאך אז די קלענערע זאלן אים דערקענען, דעמאלט רעדט ער נאר אזעלכע דיבורים אז עס זאל צוציען דייקא די רחוקים - אפילו גוים^כ.

^כ עיין שיחות הר"ן רל"ג.

^כ ישע"י נו, ז.

^כ עיין ליקוטי הלכות הל' נדרים ה"ד אות י"ד: הצדיק הגדול במעלה מאד מאד בבחינת משה הוא מוסר נפשו בעד כל ישראל. אפילו בעד הגרוע שבגרועים אפילו בעד פושעי ישראל ומשתדל ומתיגע כל ימיו במסירת נפשו. ומקבל על עצמו יסורים קשים ומרים כדי לקרב כלם לה' יתברך, כי הוא הגיע לתכלית הידיעה אשר לא נדע. ודיקא מחמת זה הוא משיג בהשגתו העצומה שה' יתברך מקבל תענוג

אט דאס איז דער עיקר גרויסקייט פון דעם אויבערשטן, אז די קליינע זאלן אויך וויסן פונעם אויבערשטן.

זיין פארזיכטיג!

יעדער איינער דארף וויסן ביי זיך אז ער דארף נאר זעהן אנטוהן דעם אויבערשטן א נחת רוח, איך זאל נישט דערצערענען דעם אויבערשטן, און אדרבה, איך זאל אים אנטוהן א נחת רוח און זיין נאנט צו אים.

אז דער רבי זאגט אז דער עיקר נחת רוח פון דעם אויבערשטן איז אז אפילו די רחוקים זאלן וויסן פונעם אויבערשטן און אז דאס איז זיין עיקר גרויסקייט, דארף יעדער איינער זעהן אז ער זאל אנטוהן דעם אויבערשטן דעם נחת רוח¹.

נאר מען דארף אויך זיין זייער פארזיכטיג, ווייל עס איז דא אזעלכע רחוקים וואס אז איך וועל רעדן מיט זיי קען עס גאר שאטן אויך. (מען זאל נאר רעדן צו אזעלכע) רחוקים וואס זיי ווילן נישט מאכן קיין חקירות, זיי ווילן נישט יענעם איבערשפארן, און אז מען רעדט צו זיי א דיבור הערט ער אויס דעם דיבור, ער הערט צו צו יענעם און ער רעדט נישט אנטקעגן - אזוי דארף איך נישט הערן זיינע דיבורים וואס ער רעדט, ער הערט נאר מיינע דיבורים - מיט אים קען איך רעדן. טאמער ער קלאפט אפ, בין איך אין א סכנה, איך טאר נישט הערן זיינע דיבורים, זיינע דיבורים זענען דאך דיבורים פון אפיקורסות.

ושעשועים מכל מדרגות התחתונות ביותר, אדרבא, כל מה שהדרגא נמוכה ביותר מקבל ממנה שעשועים יותר ויותר כשעולה לפניו איזה נחת רוח משם.

¹ עיין ליקוטי הלכות הל' גרים ה"ג, אות י"ט: ובפרט כי כל אדם צריך ומכרח לעסוק לקרב גם אחרים לה' יתברך ולעשות בעלי תשובה וגרים, כי לכה נוצרת ... נמצא, שכל אדם מישראל חובה מטל עליו בזה לזכות גם אחרים בתשובה ולקרב נפשות לעבודת ה' יתברך.

דער רבי זאגט אין תורה מ"ג^כ, 'מען זאל זיך דערווייטערן פון די 'דיבורים של הרשע', ווארום זיינע דיבורים זענען 'אזורים ארסיים של ניאוף' - עס ברענגט אריין ניאוף אין דעם מענטש וואס הערט זיינע דיבורים. 'די דיבורים פון א רשע וואס איז א בר דעת איז מוליד ניאוף בהשומע' - עס ווערט א התגברות פגם הברית פון זיינע דיבורים.

דארף מען זיין זייער פארזיכטיג; אז מען כאפט אָן א רחוק און יענער רח"ל איז א געוואלדיגער פגום, און איך וועל מיט אים רעדן און ער וועט גיין אנטקעגן - ער וועט וועלן מיט מיר האבן ויכוחים, דארף איך אנטלויפן אזוי ווי פון פייער - איך טאר נישט הערן זיינע דיבורים. (און אפילו עס קען זיין) איך וועל ביי אים עפעס פועל'ן דורך מיינע דיבורים, אבער דערווייל קען ער מיר מזיק זיין מיט זיינע דיבורים, ווייל אז ער לאזט ארויס א דיבור, זאגט דער רבי, אויב איז דער רשע א בר דעת איז ער מוליד א גיפט פון ניאוף - ער איז מוליד א התגברות פון פגם הברית.

נאר עס איז פארהאנען אזעלכע רחוקים וואס זיי ווילן נישט רעדן, זיי ווילן נאר הערן, ער וויל נישט גיין אנטקעגן, ער מיינט טאקע ערנסט - מיט אים מעג איך רעדן, ער וועט מיר נישט גיין אנטקעגן, איך וועל נישט הערן זיינע דיבורים - פארשטייט? ^{כט}

^כ וז"ש: דע כי הדבורים של הרשע שהוא בר דעת, מולידים נאוף בהשומע. כי הזוגים נמשכים מהדעת, כמו שכתוב (בראשית ד): "והאדם ידע את חוה אשתו", וכתוב (במדבר ל"א): "כל אשה ידעת איש". אף יש שני מיני זוגים, הינו זוג דקדשה, הוא התקשרות לצדיקים, ואל התורה, ואל השם יתברך, זה נמשך מדעת דקדשה. וזוגים של עברה, נמשכים מדעת דקלפה. והדבור הוא התגלות הדעת, כי אין יודעים מה שבדעת, אלא על ידי הדבור, כמו שכתוב (תהלים י"ט): "ולילה ללילה יחנה דעת". 'יחנה' מלשון דבור, שהדבור מדבר מה שבדעת. וכשרשע מדבר ומוציא מפיו הבלים, מוליד אזורים ארסיים של נאוף. והשומע ממנו הדבורים, ונושם נשימות, מכניס בגופו אלו האזורים:

^{כט} עיין ליקוטי הלכות הל' תערוכות ה"ה, אות ג', וז"ש: וזה בחינת אין מבטלין אסור לכתחלה כי אם כשנפל מעצמו לתוך ההתר, הינו שגם הרשעים שמתר לקרבן שהם בחינת אסורים המתבטלים, אסור לבטלם לכתחלה, שאסור לילה בזרוע לקח אותם בעל כרחם ולהכניעם ולבטלם בתוך הקדשה, כי על זה נאמר, "השבעתי וכו' אם תעירו ואם תעוררו את האהבה עד שתחפץ". כי בהכרח שיהיה איזה

”איין 'דע מה שתשיב לאפיקורוס' בין איד”

דער רבי זאגט טאקע אין תורה נ"ט^ל, די וואס זענען עוסק אין מקרב זיין מענטשן צום אויבערשטן דארפן האבן אסאך 'התבודדות' - זיי דארפן האבן אסאך 'משפט' אז דאס רע פון יענעם זאל זיך נישט אנכאפן אין מיר^ל.

אתערותא דלתתא. וכמוכן בשבחי האר"י ז"ל בענין הספור איך שקרב את תלמידיו, עין שם.

ל וזל"ש (ע"פ קיצור ליקו"מ): מי שמשתדל תמיד לקרב בני אדם לעבודת השם יתברך, צריך לשמר את עצמו שלא יתאחזו בו הקלפות והרע של אלו בני אדם. והעצה על-זה הוא בחינת משפט, הינו שיראה לשפט את עצמו תמיד על כל מה שעשה, אם הוא כהגן או לאו. ויזכיר וינסר את עצמו על כל מה שעשה שלא כהגן. ועל-ידי בחינת משפט הזה נתלהב הלב, ואש של התלהבות הזאת שורף את הקלפות מלהתאחז בו, ואז מכניע אותם גם מלהתאחז באלו הנפשות שקרבן לעבודת השם יתברך ... זה האיש המשתדל לקרב ולעשות נפשות, הוא בונה בחינת היכל הקדש ... ודע שיש כמה רשעים שאסור לקרבם תחת כנפי עבודתו יתברך, כי הם מורידים את המקרבם ממדרגתו, ואין כח במשפט הנ"ל להכניע הרע שלהם, ואזי בא קלקול גדול בכמה בחינות כמבאר בפנים. על-כן זה המשתדל לקרב נפשות, צריך להתפלל הרבה להשם יתברך שיזכה לידע את מי לרחק ואת מי לקרב.

לא עיין ליקוטי הלכות הל' תערובות ה"ה, אות ד', וזל"ש: ועל כן באמת ענין זה לקרב נפשות לה' יתברך הוא דבר קשה וכבד מאד, אף אף על פי כן בהכרח לעסק בזה, כי הוא חיוב על כל אחד מישראל לעסק בזה, כמו שמבאר בהתורה כי מרחמם ינהגם וכו', שכל אדם מחיב לעסק בזה, כי זהו בחינת ישוב העולם שיהיה העולם מושב מבני אדם שהם בני דעה אמתית לדעת את ה' ולהוציאם מעוונות וכו', עין שם. אבל מי הוא זה שידע איך להתנהג בזה, ואת מי לקרב ואת מי שלא לקרב? על כן אין כחנו אלא בפה. וזהו בחינת גדל האזהרה שהזהירנו אדוננו, מורנו ורבנו, זכר צדיק לברכה, לעשות מהתורות תפלות, כי כל התקונים והדרכים והעצות הנאמרים בכל תורה ותורה קשה לבוא אליהם כי אם על ידי תפלה ותחנונים, כי אף על פי שנאמר בכל תורה עצות גדולות ועמקות, אף על פי כן גם העצה בעצמה קשה לקיים. על כן צריכין לעשות מהתורות תפלות להתפלל לה' יתברך לזכות לילך ולקיים כל הדרכים והעצות שבכל תורה, ובפרט בענין זה של היכל הקדש, דהינו לקרב נפשות לה' יתברך, שכל מי שרוצה להתקרב לה' יתברך באמת מחיב לעסק בזה כפי מדרגתו וכנ"ל, אבל הענין קשה מאד, כי צריכין לזה אש המשפט להכניע הרע שבהנפשות וכו' שלא יזיק לו הרע שלהם ומי יודע אם יש כח באש משפט להכניע הרע שלהם? וגם אולי הם מהרשעים שאסור לקרבן, כי אין המשפט מועיל להם. על כן צריכין לעשות מהתורה תפלה ולבקש על זה מאד מה' יתברך שיתן לו כח לעורר אש המשפט הנ"ל, לבטל הרע שלהם. וגם שידע את מי לקרב ואת מי לרחק וכנ"ל.

זאגט דער רבי דארט, 'משפט' איז 'אש', (כמו שכתוב^{לב}): "כִּי בָאֵשׁ ה' נִשְׁפָּט".
משפט איז אזוי ווי א פייער; דער משפט וועט פארברענען יענעמ'ס רע - דארט אין
תורה נ"ט - א ראש השנה'דיגע תורה (שנת תקס"ו).

אפילו אויב יענער פרעגט נישט צוריק, כאפט זיך אויך אן יענעמ'ס רע.

דער רבי זאגט דארט, ווייל דאס הארץ פון יענעם ציהט זיך דורך מיינע דיבורים,
וואס פון דעם ווערט א 'היכל הקודש', ממילא כאפט זיך אן יענעמ'ס רע אין מיר -
אפילו אז יענער פרעגט נישט; אויב יענער פרעגט צוריק, דארף איך אנטלויפן אזוי
ווי פון פייער, עס איז א סכנה, דעמאלט העלפט גארנישט קיין משפט אויך - איך
קען דען אריינגיין אין א פייער און זיך סומך זיין אויף מיין משפט?! מען דארף
אנטלויפן טאקע אזוי ווי פון פייער.

עס איז דא דאס לשון^{לב}: "וְדַע מָה שֶׁתִּשָּׁיב לְאַפִּיקוֹרוֹס". דער רבי האט געזאגט:
"איין 'ודע' בין איך!"^{לד}

דער רבי האט זיי געגעבן רשות דארטן [- א צדיק גיט אמאל רשות] - רבי נתן'ען
האט ער געהייסן רעדן מיט הירש בער'ן, און ר' נפתלי'ן נאר מיט לאנדא'ן - מיט
הערש בער - נישט^{לה}.

"איין 'ודע' בין איך" - האט דער רבי געזאגט.

^{לב} ישע'י סו, טז.

^{לג} משניות אבות פ"ב, מ"ד.

^{לד} עיין חיי מוהר"ן תי"ח: שְׁמַעְתִּי שְׁאָמַר רַבֵּנוּ זְכוּרֵנוּ לְבָרְכָהּ בְּזֶה הַלְשׁוֹן: "איין 'דע' מָה שֶׁתִּשָּׁיב לְאַפִּיקוֹרוֹס' בֵּין אִיךְ" [אָנִי הוּא ה' דַּע מָה שֶׁתִּשָּׁיב לְאַפִּיקוֹרוֹס"]. וְעוֹד שְׁמַעְתִּי שְׁאָמַר עַל עֲנָן הַנִּל "אָנִי וְאֶנְשֵׁי".

^{לה} "הירש בער" וגיסו "לאנדא" היו מראשי המשכילים באוקריינע, ומקום מושבם היה באומן. עיין עוד
אודותיהם והנהגתו של רבינו ז"ל עמם בשיש"ק (חדש) ח"א, אותיות תרי"א-תרכ"ח.

איז דער רבי רעדט דא דעם שמועס אז "עיקר גדולתו של הקדוש ברוך הוא איז צו מקרב זיין די רחוקים - עכו"ם".

דער רבי האט דאך אזוי געזאגט^ל: "צו מיר ווערן מקורב אזעלכע מענטשן וואס דער שאול תחתיות איז פאר זיי קארג". און אז: "וואו עפעס רעכטס איז מחויב צו מיר מקורב ווערן"^ל. האט דאך דער רבי די ביידע געזאגט.

וואס הייסט, 'וואו עפעס רעכטס'? א צדיק!; און צוריק ווייטער, דער רבי רעדט דאך אז דער צדיק האלט אָן די 'דרי מעלה' און די 'דרי מטה'^{לח}.

אז עס ווערט מקורב א גרויסער מענטש, אוודאי, ער איז דאך פריער אויך געווען אַן ערליכער איד, ער איז פריער אויך געווען א צדיק, איז גייט ער העכער העכער, אבער אז עס ווערן מקורב רחוקים - זיי זענען דאך אינגאנצן ווייט פון דער קדושה, אז זיי ווערן מקורב און זיי גייען אריין אין דער קדושה ווערט דאך א געוואלדיגער רעש למעלה - א געוואלדיגער קידוש השם איז דאך למעלה.

דאס הארץ קערט צו דעם קוואל

נעכטן איז געווען דער יארצייט פון ר' פנחס יהושע, כ"ו שבט; רבי נתן (בייטעלמאכער'ס [- בנו] יארצייט) איז געווען כ"ד שבט - מאנטאג.

(השואל: ער איז געווען א תלמיד פון רבי נתן'ען - ר' פנחס יהושע?) יא!

ר' פנחס יהושע'ס טאטע האט געהייסן ר' יצחק אייזיק יוסל. איר זענט קיינמאל נישט געווען אין ברסלב; דארט איז געווען דעם רבי'נס בית מדרש, און נאך דעם

^ל חיי מוהר"ן ש"י.

^ל שם רפ"ו.

^{לח} עיין ליקוטי מוהר"ן תניינא סי' ז' - "כי מרחמם ינהגם".

רבי'נס הסתלקות איז געווארן רבי נתן'ס קלויז [- דאס האט מען גערופן 'דער קלויז']. רבי נתן איז ארויסגעגאנגען יום כיפור אויף דער נאכט פון דער קלויז צו גיין צו זיך אין שטוב אריין, האבן זיי געהערט א קול פון דעם רבי'נס בית מדרש ווי איינער זאגט תהלים מיט אזא מין התעוררות, מיט אזא געשמאקייט - שוין געהאלטן ביים סוף תהלים.

(געווענליך) ביים סוף תהלים איז מען שוין אביסעלע אפגעקילט אזוי, (אבער דער זאגט אזוי מיט א מין התעוררות). האט רבי נתן א פרעג געגעבן: "ווער איז דער?" האט מען אים געזאגט: "דאס איז 'יצחק אייזיק יוסל' [- ער איז געווען א סופר] - ער זאגט שוין דאס אנדערע מאל תהלים!" - מיט אזא מין ברען!

רבי נתן האט א זאג געגעבן: "אט דאס הארץ קערט צו דעם קוואל!" האט ער געהייסן מען זאל אים מקרב זיין. האט מען אים מקרב געווען. פורים איז ער שוין געקומען צו רבי נתן'ען - ער איז שוין געווען מקורב צו רבי נתן'ען. ער איז געווען א געוואלדיגער הויכער סארט מענטש, א פייער - א ברען געווען^ט.

ווען ער איז נסתלק געווארן און מען האט אים דורכגעפירט דורך רבי נתן'ס (שטוב), איז רבי נתן ארויסגעגאנגען, און רבי נתן האט זיך אנגערופן: "אט דאס איז געווען אן אמת'ער נוסח הברית!" - אויף ר' יצחק אייזיק יוסל - א געוואלדיגער הויכער סארט מענטש געווען^ט.

איך האב געהערט אז בשעת ער פלעגט שרייבן סופר'עריי, אז מען איז דורכגעגאנגען דארטן דורכן פענסטער ווען ער פלעגט מקדש צו זיין א שם, איז די

^ט עיין כוכבי אור שיחות וסיפורים אות נ"ז.

^מ עיין כוכבי אור שם: "ופעם אחת ביום הפורים בעת השתיה התפאר לפני מוהרנ"ת שאין מתירא עוד מפני היצר הרע. ואחר הפורים למחרתו נכנס עוד הפעם למוהרנ"ת ז"ל. ושאל אותו מוהרנ"ת אם הוא זוכר מה שהתפאר אתמול בעת השתיה. והשיב לו, גם היום אני אומר כן. ושמעתי מר' פינחס יהושע ז"ל, שאמר לו פעם אחת מוהרנ"ת אביה היה צדיק דיין טאטע איז גיווען א צדיק".

וואס האבן דאס געהערט איז געפאלן אויף זיי א פחד - מיט אזא מין אימה ויראה האט ער מקדש געווען דעם שם^{מא}.

נעכטן איז געווען דער יארצייט פון ר' פנחס יהושע - כ"ו, רעדט מען דא פון ר' פנחס יהושע'ס טאטע.

איך טאר אים נישט הערן

דער רבי האט געזאגט: "איין 'ודע' בין איך".

(ר' נחמן בורשטיין: "ויש אומרים - בין איך מיט מיינע מענטשן") דער "ויש אומרים" איז אביסל שווער צו פארשטיין, ווייל מיר ווייסן אז דער רבי האט דאך געהייסן מען זאל נישט רעדן מיט זיי - סיי דער רבי האט געגעבן רשות; רבי נתן'ען האט ער געגעבן רשות ער זאל רעדן מיט הירש בער'ן. (אחד הנוכחים: ר' אברהם ר' נחמן'ס רעדט אין "כוכבי אור" מען זאל נישט רעדן מיט זיי) (ר' נחמן: יא, אין "אמת ואמונה"^{מב})

^{מא} עיין בכוכבי אור שם: ומה מאד שבח מוהרנ"ת ז"ל את כתיבת תפלין שלו, וחפץ היה שכל אנשי שלומנו יתפללו בתפלין כתב-ידו. וכן פעם אחר פטירת הסופר הנ"ל, שהיה אצל אחד תפלין ונתנם לסופר לבדקו, כשפתח הסופר את התפלין וראה את הנחת הפרשיות איה שמנחים בבתים מכון כהלכה בכל הפרטים ודקדוקים והכתיבה. אמר עדות היא על צדקת הסופר, ותפלין כאלו אין צריכין בדיקה.

^{מב} עיין שם אות א', וז"ל שם בא"ד: ואפלו לדבר עם האנשים העוסקים בספרי פסיליהם אסור לאנשים כערבנו, כי על ידי שעוסקים לדבר עמהם, הם מספרים בעל פה מה שכתוב בספריהם, וזה נחשב כמו קריאה בספריהם ממש. ולכן גם כשמתועדים עמהם מחמת איזה משא ומתן וכיוצא, והם מתחילים לדבר בענין האמונה, מחיבים להתאזר בעזות דקדשה נגדם להשיאם לדבר אחר. כי מי יוכל לשער ולהבין חלק אחד מאלף אלפים ורבי רבבות עצם המלחמה החזקה והכבדה הארפה והנשגבה שבענין זה באחרית הימים האלה, ובקל יוכלו להטות דעתו מן האמונה הקדושה. וכל מי שישמע לדברינו אלה ויהיה נשאר בשלמות האמונה האמתיות קדוש קדוש קדוש יאמר לו לעולמי עד. ועין בלקוטי א' סימן נ"ט שיש רשעים שאסור לקרובם וכו' עין שם. המובן בזה (כפי ששמעתי בעל פה) שזה נאמר על האפיקורסים שאסור אפלו לדבר עמהם.

מיר האבן גערעדט א שמועס דא, מיר לערנען תורה י' איצטער, דער רבי זאגט, דער עיקר דעם אויבערשטנ'ס גרויסקייט איז אז די עכו"ם זאלן אויך וויסן פון אים - עכו"ם מיינט מען דאך רחוקים אויך.

האט מען דא גערעדט אז עס איז פארהאנען אזעלכע מענטשן רחוקים וואס ווען מען רעדט מיט זיי - שווייגן זיי, זיי ווילן הערן, זיי ווילן נישט רעדן, זיי ווילן נישט ארויסגעבן זייערע געדאנקען - מיט זיי מעג מען רעדן אסאך, ווייל איך וועל נישט הערן זייערע רייד.

עס איז אבער פארהאנען אזעלכע מיני רחוקים וואס זיי ווילן רעדן, זיי לאזן זיך נישט, זיי פרעגן, רעדן, דאס איז שוין א סכנה, איך - זיינע רייד טאר נישט הערן.

אז יענער וויל הערן, מעג איך מבטל מאכן מיין תורה און מיין תפילה און מעג רעדן מיט אים - און איך 'דארף' רעדן מיט יענעם, דאס איז א נחת רוח פארן אויבערשטן^{מ"ב}, אבער אז יענער וויל האבן ויכוחים מיט מיר, יענער וויל רעדן - איך טאר זיינע דיבורים נישט הערן, אז איך הער זיינע דיבורים - זאגט דער רבי אין תורה מ"ג - א רשע וואס איז א בר דעת, איז ער מוליד 'אורים ארסיים של ניאוף' - ער ברענגט אריין 'ניאוף בהשומע'.

טאקע דער רבי האט נישט געהאלטן פון קיין חזנים רשעים. דער רבי זאגט אין תורה כ"ז^מ, דער מח ליגט אין דעם קול; אז איינער לאזט ארויס א קול, לאזט ער

^{מ"ב} עיין חיי מוהר"ן תקמ"ג: כְּמָה פְּעָמִים הָיָה מְדַבֵּר הֶרְבֵּה עִמָּנוּ וְהִזְהִיר אוֹתָנוּ מֵאֵד לְקָרֵב נַפְשׁוֹת לַהֲשֵׁם יִתְבָּרָה, לְהַשְׁתַּדֵּל לְדַבֵּר הֶרְבֵּה עִם בְּנֵי אָדָם כְּדִי לַעֲוֹרָרם וּלְהַשִּׁיבֵם לְקֶרֶבם לַהֲשֵׁם יִתְבָּרָה. וְרָצוֹנוּ הָיָה אֲפֹלוּ לְדַבֵּר עִם בְּנֵי הָעוֹלָם שִׂיחוֹת חֲלִין בְּעַסְקֵי הָעוֹלָם, אוֹלֵי יֶאֱמֹחַ וְיִתְגַּלְגַּל מִזֶּה דְּבוּרִים שִׁיעוּרָרוּ אוֹתָם לַהֲשֵׁם יִתְבָּרָה וְאֲפֹלוּ אִם לֹא יַפְעֵל כִּי אִם תִּנּוּעָה בְּעֶלְמָא, שִׁיכְנֹס בָּהֶם אֵיזָה הִרְהוּר תְּשׁוּבָה אוֹ הִתְעוֹרְרוּת לְפִי שְׁעָה, גַּם כֵּן טוֹב מְאֹד, מִכָּל שָׂכָן שִׁיכּוֹל לִהְיוֹת שְׂבָרְבוֹת הִימִים, כְּשִׁידְבֵּר עִמָּהֶם וְיַחֲזֹר וְיִדְבֹּר, אוֹלֵי יִזְכֶּה לַעֲוֹרָרם בְּאַמֶּת לַהֲשֵׁם יִתְבָּרָה וּלְקֶרֶבם לַעֲבֹדָתוֹ יִתְבָּרָה אֲשֶׁר אֵין דָּבָר גָּדוֹל מִזֶּה, כְּמוֹבָא בְּכָל הַסְּפָרִים בְּפֶרֶט בְּזֶהר הַקָּדוֹשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם וְכָאֵה מָאן דְּאֶחָד בִּידָא דְּחִיבָא וְכו' וְקִדְשָׁא בְּרִיק הוּא מִשְׁתַּבַּח בֵּה בְּכָל עֲלָמִין.

^{מ"ד} עיין שם אות ו'.

ארוים זיין מח; ממילא, אז א חזן א רשע לאזט ארוים זיין קול, לאזט ער ארוים זיין מח, איז די וואס זיי הערן און האבן הנאה פון דעם חזן - גייט אריין זיין מח אין די וואס הערן אים. א מח פון א רשע איז א מח פון פגם הברית. דארף מען טאקע נוהר זיין.

דער רבי רעדט טאקע אין תורה ג'מ"ה, עס איז קשה לעבודת הבורא, עס שאדט לעבודת הבורא.

[ר' נתן אנשין: וואס הייסט א "אנדענסעניא"מ? אז מען מאכט אמאל א משפט; דא רופט מען עס אן ערעור, דארטן הייסט עס אן "אפעלאציע" - "אנדענסעניא", דאס איז דאס אנדערע מאל און דאס דריטע מאל וואס מען מאכט נאכאמאל איבער (דעם משפט) - מען גייט איבער.]

וואס שטייט דא? (ר' נתן: "אנדענסעניא"! דאכט זיך, דאס איז די דריטע מאל; אפעלאציע איז דאס אנדערע מאל.)

(ר' נחמן: און וואס הייסט א "פרעשעניע"מ? א ביטע (- א קלאגע))

מה' וז"ל: הנה מי ששומע נגינה ממנגן רשע, קשה לו לעבודת הבורא. וכששומע ממנגן כשר והגון, אזי טוב לו.

מז עיין שיחות הר"ן קע"ה: אני יודע כל העשרים וארבעה בתי דינים ואני יכול לעשות אפילאציע (ערעור מבית דין לבית דין עד העשרים וארבעה בתי דינים, דהיינו שאני יכול לומר שאינו נראה לי המשפט של בית דין זה ואני רוצה לדון בבית דין אחר. וכן מבית דין לבית דין עד כלם ומסתמא מועיל בודאי, כי על כל פנים בין כך ובין כך נמשך ונדחה המשפט, וכשנמשך קל יותר הדבר. כי בתוך כך עושה אותו האדם איזה מצוה וכיוצא ואפלו אם אינו מועיל אני יכול לעשות "אנדענסעניא" דהיינו לשלח הדבר להקיסר בעצמו. והווי מלאכה גדולה וחכמה גדולה. זה אינו יודע שום אחד בדור. וגם לא ידע עדין מזה שום אדם, וכו' עיין שם; גם עיין בחיי מוהר"ן רמ"ב.

מז עיין בעלים לתרופה במכתב מיום ו' ערשב"ק מצורע תקצ"ה, ועוד.

א "בראסלאָווסקי" האט מען נישט גענומען...

איך געדענק טאקע, בשעת עס איז געווען די מלחמה פון תרע"ד (- די ערשטע וועלט מלחמה), דעמאלט זענען אסאך רחוקים געווארן מקורב צו אונז, דעמאלט האט דער אויבערשטער צוגעפירט אז די אלע וואס זענען געווען ביי אונז אין שול האט מען נישט גענומען (אין מיליטער)...

דעמאלט איז געווען אזא מין סארט מלחמה - מען האט גענומען אפילו רבנים - רבי'ס האט מען גענומען, דער קייסער האט אויף גארנישט געקוקט, ער האט גענומען פון די אכצן ביז די פיר-און-פופציג יאר (!) - אן ארמיי פון צוואנציג מיליאן מענטשן האט ער געמאכט!

נאר פון אונז האט מען נישט גענומען קיינעם...

א "בראסלאָווסקי" (- ברסלב'ער) האט מען נישט גענומען...

האבן זיך אנדערע אויסבאהאלטן ביי אונז. אבער זיי האבן געוואוסט (מי הם מאנ"ש...).

(ר' נחמן: וואס איז געווען די סיבה וואס מען האט נישט גענומען?) איך ווייס? אזוי איז געווען

- א בראסלאָווסקי האט מען נישט גענומען!^{מח}

^{מח} יש לציין דבר פלא המובא בשיש"ק (החדש) ח"ג, אות תקנ"ה, מתוך כת"י של רבי שלמה וועקסלער ז"ל, וז"ל: "התורה הזאת (- בחצוצרות סי' ה') אמרה רביה"ק בראש השנה תקס"ג, ורימז בה לגזירת לקיחת אנשי חיל, ורימז בה שהוא כבר לאחר גזר דין; ועל ידי תפלותיו ותורותיו ועבודתו פעל אז להשהותה ולדחות יציאתה מכח אל הפועל עד כ"ה שנה בשנת תקפ"ז. והבטיח אז בשנה הזאת לאנ"ש שלא יקחו מהם וזרעם וגם דור החמישי, וכנשמע מפי מוהר"ר נפתלי כ"ץ (שיחיה) ז"ל (- חותנו של ראב"ן בזיוו"ש) בשם אנ"ש (שליט"א) שכך נתקיים בחסד השם, כי דבר אחד מדבריו הנוראים אחור לא ישוב ריקם, וכמובא מזה בספר חיי מוהר"ן אות א'. [וראש השנה חל אז ביום ב' ג', כשנה הזאת 'ת"ר חמל"ה' - תרפ"ג].

וואס האט ער מיר געוואלט דערציילן? זיינע מעשים! - 'איך וויל נישט הערן און איך טאר נישט הערן'; דו ווילסט רעדן? גיי ארויף צום רבי'ן אויפן ציון - דארטן קענסטו אויסרעדן אינגאנצן דיין זאך. איך וויל נישט הערן; פארוואס? כאטש ער איז געווען א בעל תשובה, פונדעסטוועגן טאר מען נישט הערן די רייד.

”אבער דו זאלסט אים נישט דערציילן”

מען האט גערעדט דא, אין דעם ענין פון מקרב זיין רחוקים צום אויבערשטן איז דא אויך אין דעם א געוואלדיגער אחריות. מען דארף רעדן מיט מענטשן - דאס איז א נחת רוח פארן אויבערשטן, דאס איז דעם אויבערשטן'ס גרויסקייט, אבער יענער זאל נישט גיין אנטקעגן, טאמער רעדט יענער עפעס אנטקעגן - דארף איך אנטלויפן, דעמאלט בין איך אין א סכנה.

דאס וואס דער רבי זאגט אין תורה נ”ט, ”משפט”, מיינט נישט דער רבי נאר אויב יענער ענטפערט אפ, נאר אפילו אז מען איז נאר מקרב א מענטש צום אויבערשטן כאפט זיך אָן דער רע פון יענעם אין אים - אפילו יענער רעדט נישט - און אויף דעם העלפט משפט, אבער אזעלכע וואס זיי גייען טאקע מיט ויכוחים - דאס איז א געוואלד! ביז איך וועל אים מקרב זיין - וועט ער מיר דערווייל מוזק זיין.

אפילו ר' יהודה אליעזר - ער איז נאך געוועזן ביים רבי'ן, און ער איז געפארן מיט רבי נתן'ען צוזאמען קיין ארץ ישראל, האט ער געוואלט רעדן פארן רבי'ן (- ווידוי דברים), האט דער רבי אים אפגעהאקט, (ואמר לו:) ”דו זאלסט רעדן פאר רבי נתן'ען, אבער דו זאלסט אים נישט דערציילן!”. (דאס הייסט, ער זאל רעדן מיט רבי נתן'ען) בדרך כלל, אבער נישט אזוי (בפרטיות)³.

³ עיין ימי מוהרנ”ת חלק שני אות י’.

^{3א} עיין כוכבי אור - ערך 'שיחות וסיפורים', אות נ”ו: ר' יהודה אליעזר שנסע עם מוהרנ”ת לארץ ישראל נתקרב תחלה לרבנו ז”ל בסוף ימיו, והתחיל להתנדדות לפני רבנו ז”ל. ובאותו העת לא היה נוהג עוד

ער איז א גרויסער ערליכער איד געווען. רבי נתן איז געפארן מיט אים קיין ארץ ישראל, ער איז געווען א געוואלדיגער איש אמת, נאר פונדעסטוועגן - ביי די גדולים - זייערע וידוי דברים...

ר' איצעלע דעם מגיד'ס האט געהאט פארן רבי'ן וידוי דברים²² - זייערע וידוי דברים...

און פונדעסטוועגן האט דער רבי געזאגט אז ער זאל רעדן מיט רבי נתן'ען - אבער נאר בכלל - 'בפרט' זאלסטו נישט רעדן.

"אשפוך לפניו שיחי" איז נאר פאר השי"ת אליין, און פארן אמת'ן צדיק וואס ער קען הערן. נישט אלע צדיקים האבן געוואלט הערן, און נישט אלע האבן געקענט הערן; אז מען האט געגעבן א קוויטל האט מען געשריבן בכלליות, אבער בפרט האבן זיי אויך נישט געוואלט ליידן אז מען שרייבט - אפילו צדיקים האבן דאס נישט געוואלט ליידן. עס איז געווען אזעלכע צדיקים וואס מען האט יא געקענט פאר זיי עפעס אויסרעדן.

"איש את רעהו יעזרו ולאחיו יאמר חֶזֶק"²³ איז אויך נאר בכלל - אפילו מען האט שוין דארטן א חבר איז אויך נאר בכלל; 'בפרט' דארף מען זיין זייער פארזיכטיג.

'לפרש זיין לפניו' איז נאר פארן אויבערשטן, און פארן אמת'ן צדיק²⁴.

רבנו ז"ל לשמע ודוי דברים מהטעמים הכמוסים אתו. אבל ר' יהודה אליעזר הנ"ל לא ידע מזה והתחיל להתודות, והפסיק אותו רבנו ז"ל והודיעו שאין נוהג כעת בזאת ההנהגה. רק שכבר התחיל קצת להתודות, אמר לו קצת תקונים. ועל השאר צוה עליו לדבר עם מוהרנ"ת ז"ל (ובדורו כלל ולא לפרט לפניו את החטאים).

²² עיין כוכבי אור - ערך 'אנשי מוהר"ן', אות כ"ד.

²³ ישעיה מא, ו.

²⁴ עיין ליקוטי תפילות תפילה ל"ג: ותזכני להיות רגיל ביותר לבוא על ציון קבריהם הקדושים,

'וידוי דברים' - בהתקשרות צום צדיק

'היינט' ^{נח} האט מען וידוי דברים פאר השם יתברך - 'בהתקשרות צום צדיק'. ווייל דער וידוי דברים דארף דאך זיין פאר דעם תלמיד חכם ^נ.

רבי נתן רעדט טאקע אין דער תפילה אויף תורה ד" ^נ, אז עס זאל זיין גלייך (ווי ער האט זיך מתודה געווען פארן צדיק) - כאטש איך רעד פאר השי"ת. פארוואס דארף איך האב התקשרות צום צדיק? דער תירוץ איז, ווייל דער וידוי דברים דארף זיין פארן חכם.

דארטן בשעת יהודה האט געזאגט: "צִדְקָה מִמֶּנִּי" ^{נח} - איז יעקב אבינו געווען דארטן, און יצחק איז אויך געווען דערביי, און עבר איז געווען; שם האט שוין נישט געלעבט. איז דאך דאס געווען גרויסע צדיקים, עס איז געווען א בית דין, אבער עס דארף זיין א בחינת "מה", א בחינת "אין", משה רבינו איז נישט דארט געווען, ממילא איז נאך נישט געווען דער רעכטער וידוי (עין שם).

זאגט דער רבי, ווען משה רבינו האט איבערגע'חזר'ט דעם וידוי וואס יהודה האט זיך מתודה געווען, איז דאס געווען גלייך 'כאילו התוודה עכשיו'. קומט אויס, כאטש ער האט דאך געהאט דעמאלט וידוי, אבער וויבאלד עס איז נאכנישט געווען פאר דעם "למי שמשים עצמו כשיריים" דערפאר איז נאכנישט געווען דער שלימות פון

וְלִהְיוֹתָ טָטָה שָׁם, וּלְפָרֵשׁ שִׁיחִתִּי לִפְנֵיהֶם בְּאַמֶּת, כָּאלוּ הָיוּ בְּחַיִּים חַיּוֹתָם וְיוֹתֵר וְיוֹתֵר וְאַזְכָּה לְעוֹרֵר רַחֲמֵי לְבָם עָלַי וְיִהְיֶמוּ וְיִכְמְרוּ רַחֲמֵיהֶם עָלַי, אֲשֶׁר אֲנִי כְּלוּא וְסָגוּר כָּל כֶּף שְׁנַיִם בְּמִקְוֹת כָּאלוּ הָרְחוּקִים מִמָּקֶּה כְּאֲשֶׁר הֵם יוֹדְעִים בְּבִרּוּר כָּל עֲנִינֵינוּ וּמַהוֹתֵנוּ בְּזֶה הָעוֹלָם הָעוֹבֵר מִתְחַלֵּה וְעַד סוֹף וְהֵם יוֹדְעִים עֲצָם הָרַחֲמָנוּת שֶׁיֵּשׁ עַל הָאָדָם הָעוֹבֵר בְּעוֹלָם הַזֶּה.

^{נח} לכאורה כוונתו אפילו בזמן שאינו אצל ציונו [- כמו שהיה אז בשנת תשל"ו].

^{נו} עיין באריכות בליקוטי מוהר"ן סי' ד'.

^{נז} וזל"ש בסוף התפילה: יהי רצון מלפניך ה' אלקינו ואלקי אבותינו, שאתה בעצמך ברחמיה הרבים תזכה אותנו ותעזר לנו לזכות ולהגיע לכל מה שבקשנו מלפניך, וודוי דברים שהתודיתי לפניך, יהיה חשוב ומקבל ומרצה לפניך, כאלו התודיתי לפני החכם והצדיק האמת שבדור.

^{נח} בראשית לח, כו.

דעם וידוי, וואס דערפאר איז נישט געווארן אפגעטוהן דעם תיקון, ביז משה רבינו האט איבערגע'חזר'ט דעם וידוי; "וְכֵן הָיָה לַיהוָה".

איז אויך דאס אייגענע, אז א מענטש רעדט זיך אויס פאר השי"ת, ער מאכט וידוי דברים פאר השי"ת, זאל ער האבן התקשרות צום אמת'ן צדיק^ט.

'התקשרות' - פארוואס?

דאס איז אויך 'בכלל': למשל; פארן דאווענען בין איך זיך מקשר צום צדיק. (לכאורה קשה): 'איך רעד דאך צום אויבערשטן אליין, פארוואס דארף איך האבן

^ט וזל"ש בליקוטי מוהר"ן סי' ד', אות ה': וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זְכוּרָנָם לְבָרְכָהּ (סוּטָה ז'): בְּשַׁעָה שֶׁהָלָכוּ יִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר, הָיוּ עֲצֻמוֹתָיו שֶׁל יְהוָה מְגִלְגָּלִין. עַד שֶׁאָמַר מֹשֶׁה: "שְׁמַע ה' קוֹל יְהוָה". שֶׁבִקֵּשׁ מֹשֶׁה מִהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, שִׁיזְכֹּר לַיהוָה הַיְדוּי שֶׁהַתּוֹדָה, וְכֵן הָיָה לֵיהִי. וְזֶה דוֹקָא עֲצֻמוֹתָיו הָיוּ מְגִלְגָּלִין, עַל שֵׁם: "וְתִהְיֶי עֲוֹנוֹתֶם חֻקִּיקָה עַל עֲצֻמוֹתֶם", וְעַל יְדֵי הַיְדוּי נִתְתַּקְּנוּ, וְעַל כֵּן חָדַד לְדוֹכָתִיהָ. וַיְהוָה זֶה בְּחִינַת מַלְכוּת, רָמַז, שֶׁבְּחִינַת מַלְכוּת נִתְתַּקְּן עַל יְדֵי וְדוּי דְּבָרִים, וְזֶה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי מֹשֶׁה, שֶׁזְּכָר מֹשֶׁה הַיְדוּי, כִּי כֵן צָרִיךְ, שִׁיְהִי הַיְדוּי לְפָנֵי תַלְמִיד חָכָם וְכָל תַּלְמִיד חָכָם הוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ 'מֹשֶׁה שִׁפִּיר קֶאֱמַרְתָּ' וּבָזֶה שֶׁזְּכָר מֹשֶׁה הַיְדוּי, נַעֲשֶׂה כְּאִלוֹ הַתּוֹדָה עֲכָשׁוּ לְפָנֵי מֹשֶׁה, וְעַל יְדֵי זֶה נִתְתַּקְּן בְּחִינַת מַלְכוּת, וְנִחְרַב הַצְּרוּף הָרַע שֶׁנִּחְקַק עַל עֲצֻמוֹתָיו.

^ט עיין בפרפראות לחכמה שם על התורה, וזל"ש, אות כ"ו: "מרמז גם כן לענין זה שיהודה התוודה כמה דורות לפני לידת משה, ואחר כך כשזכר משה הווידי נעשה כאילו התוודה עכשיו לפני משה, ועל ידי זה נתתקן בחינת מלכות, מכל שכן שעכשיו שכבר היה הצדיק שהוא בחינת משה בעולם, וכשבאין על קברו כפקודתו ז"ל בכדי שהוא יעלה הווידי לפני השם יתברך ויתקן בחינת המלכות, בוודאי נתקן הכל. נמצא שכל התיקונים הנ"ל נעשין גם עכשיו רק שנעשין בדקות ורוחניות יותר, על כן צריכין עכשיו להתחזק ולהתאמץ להמשיך התיקונים הנ"ל, על ידי שיהיה ההתקשרות בלב שלם ונכון ביותר וכמובן". ובהמשך שם אות כ"ז, וז"ל: "אחר כך כשבא על קברו הקדוש ומפרש כל לבו לפני השם יתברך ומרבה בתפלות ותחנונים וידידים וכו' ומתפלל לפני השם יתברך שיוורוהו הדרך הנכון והישר לפי שורש נשמתו שיזכה על ידי זה לתשובה שלימה, ולעבוד אותו יתברך באמת, ושיכפר לו על כל מה שפגם וכו', בפרט בזכותו של הצדיק הקדוש, ואומר הווידיים מתוך פנימיות לבבו עד שהדיבורים יוצאים מתוך עצמותיו בבחינת כל עצמותי תאמרנה וכו', היינו שהדיבורים יוצאים מתוך פנימיותו ועצמותיו של המתוודה, שעל ידי זה ממילא נמשך גם כח כל האברים וכל העצמות ממש לתוך הדיבורים, ועושה את כל הנ"ל על סמך דעתו של הצדיק הקדוש ז"ל, ובהתקשרות גמור אליו בכל לבבו, ושהוא יעשה ויגמור כל התיקונים הצריך לנפשו ורוחו ונשמתו, אזי יאמין בבירור שבוודאי נחרבו על ידי זה כל בניי המלכות דסטרא אחרא והוציא מהם כל הצירופין ונבנו בניי המלכות דקדושה, ואז ממילא ידע הדרך הישר לפניו לפי שורש נשמתו", וכו' עיין שם.

התקשרות? דער תירוץ איז אזוי, דער רבי זאגט אין די תורות וואו ער רעדט דאס גרויסקייט פון תפילה - למשל תורה ב', אז תפילה איז צוויי שארפן, און אז דאס איז דער 'כלי זיינו של משיח' - און אלעס. און נאכדעם פירט אויס דער רבי, מען זאל האבן התקשרות צום צדיק. ווארום ווער האלט ביי דער תפילה? דאס איז די תפילה זאל זיין דער כלי זיין, מוז מען דאך האבן די זאך פון שמירת הברית - דעמאלט איז עס א כלי זיין, דעמאלט קען מען אייננעמען אלע מלחמות - ווער האלט ביי דעם? נאר דער אמת'ער צדיק! - דארף מען האבן די תפילה און התקשרות צו דעם צדיק וואס ער האלט ביי אט די תפילה.

אזוי אויך, אין תורה "תקעו תוכחה" (ח' תניינא) זאגט דער רבי^{סא}, וויבאלד דער מענטש האט נישט אין זיך דעם דעת וואס ער דארף האבן, האט ער נישט די מידה פון רחמנות, איז די תפילה נישט מיט קיין בחינת רחמים. די תפילה דארף דאך זיין מיט רחמים - איך בעט דעם אויבערשטן נאר רחמים, עס טאר נישט ליגן קיין שום דין. איז אז דער מענטש האט עפעס א זאך וואס דער דעת איז נישט אזוי גאנץ, דער דעת איז פגום, האט ער נישט די מידה פון רחמים.

די גמרא זאגט^{סב}: "כל מי שאין בו דעת אסור לרחם עליו", ווייל ער האט נישט אין זיך די מידה פון רחמנות. אויב ער האט דעת, האט ער די מידה פון רחמנות, און אז ער האט רחמנות אויף יענעם, מוז מען שוין אויך רחמנות האבן אויף אים.

^{סא} וז"ל ש (ע"פ ליקוטי עצות): עקר התפלה הם רחמים ותחנונים ועקר הרחמים תלוי בדעת. וכשהסטרא אחרא יונקת מהרחמנות חס ושלום, ואזי נפגם הרחמנות ונעשה כעס ואכזריות ונקטן הדעת, אזי מתגבר תאות נאוף חס ושלום, ואזי התפלה בבחינת דין, ואזי הסטרא אחרא יונקת מהתפלה. ואז צריכין בעל פה גדול שיוכל להתפלל תפלה בבחינת דין, שעל ידי זה מוציא מהסטרא אחרא כל חיותה ומתקן הכל וכו', ועל ידי זה נעשין גרים ונתרבה ונתגדל כבודו יתברך, ועל ידי זה זוכין להתפשטות הנבואה, ועל ידי זה נתברר המדמה וזוכין לאמונה בשלמות, ועל ידי זה זוכין להשיר שיתער לעתיד וכו'.

קומט אויס פון דער תורה, וויבאלד ער האט נישט קיין דעת, איז זיין תפילה נישט מיט קיין רחמים, און אז די תפילה איז מיט דין, איז די סטרא אחרא יונק. אויף דעם איז דא א בעל כח וואס ער קען דאווענען.

קומט אלץ אויס, אז די תפילה ביי דעם מענטש איז נישט מיט דעם שלימות, מוז ער האבן התקשרות צום אמת'ן צדיק, דעמאלט ווערט עס נכלל צוזאמען.

דאס גרויסקייט פון תפילה בציבור איז אויך דאס אייגענע - עס ווערט נכלל צוזאמען.

דער רבי זאגט דארט^ס, די דריי מוחין פונעם מענטש זענען קעגן די דריי תפילות - דריי מיני רחמנות'ער איז דא.

אז דער מח איז אים גלייך, גאנץ, האט ער אין זיך די מידה פון רחמים, וואס דורכדעם איז זיין תפילה נאר מיט רחמים, און אז נישט - איז עס 'דין'; אז ער איז נישט פול מיט רחמים ליגט אין אים עפעס א בחינה פון דין; מען קען עס נישט אנרופן קיין כעס, אבער עס איז נישט מיט קיין רחמים. דער מענטש דארף זיין א מענטש מיט רחמים, נאר מיט רחמנות, דעמאלט איז דער מח א מח, און דער רחמים איז רחמים, וואס אז ער בעט דעם אויבערשטן איז דאס נאר 'רחמים' - מיט 'רחמים' ותחנונים לפני המקום^{סד}.

^{סג} וזל"ש (ע"פ ליקוטי עצות): המוח והדעת של אדם הוא מגן בפני תאוות נאוף. כי יש שלשה מחין באדם, וכל אחד ואחד הוא מחצה פרוסה בפני זאת התאוה, כי עקר התגברות זאת התאוה הוא על-ידי רוח שטות. על-כן צריך כל אדם לידע ולזכר זאת, שבכל פעם שרוצים להתגבר עליו ההרהורים אלו חס ושלום, יברח מיד מהרוח שטות אל הדעת ויפרס מחצות המחין בפני זאת התאוה כי הדעת האמתית מגן בפני זאת התאוה כמו מחצה ממש. והבן זאת, כי אי אפשר לבאר זאת, רק כל אחד יבין מעצמו איך לברח ולהסיח דעתו מהרוח שטות הנזכרת לעיל ולהמשיך עצמו אל הדעת שהיא בחינת מחצה פרוסה בפניהם כנ"ל.

^{סד} עיין משניות אבות פ"ב מ"ג: וכשאתה מתפלל, אל תעש תפלתך קבע, אלא רחמים ותחנונים לפני המקום ברוך הוא.

נו, נישט יעדער האלט דאך דערביי, אז ער האט נאר אין זיך א בחינה פון 'דין' מישט זיך אריין ביי דער תפילה 'דין'. מיר ווייסן גארנישט וואס דאס איז.

דאס אז עס זאל זיין נאר מיט רחמים פארן אויבערשטן איז נאר אז איך האב אין זיך די מידה פון רחמנות. און ווען האב איך דאס? אז דער מח מיינער איז גאנץ, דער מח איז נישט פגום, דעמאלט איז די תפילה מיט רחמים. אז דער מח איז נישט גאנץ קען מען נישט דאווענען מיט רחמים ותחנונים, ווייל עס ליגט אין מיר א דין וואס עס איז דער היפך פון רחמים.

קומט אויס, מוז מען אנקומען צו דעם בעל כח גדול, וואס ער איז אזא בעל כח אז ער קען דאווענען א תפילה בבחינת דין, און די סטרא אחרא מוז אויס'מקיא'נען, "חיל בלע ויקאנו"^{ס"ה} (וכו', כמבואר שם בפנים).

'התבודדות' נאך 'המפיל'

הכלל, מען קען זיך נישט רירן אן דעם צדיק - מען קען זיך אן אים נישט רירן, וואו מען גיט זיך א ריר מוז מען אנקומען צו אים.

ביי יעדע מצוה דארף מען האבן א התקשרות צום צדיק!^{ס"ו}

^{ס"ה} איוב כ, טו.

^{ס"ו} עיין בליקוטי הלכות הל' בציעת הפת ה"ה, אות כ"ג: על פי הנ"ל מבאר שצריך כל אדם לכוון דעתו תמיד בפרט בעת עוסקו בתורה ומצוות שיהיה נמשך עליו ההארה מהצדיק האמת שעוסק תמיד לעורר ולהאיר שרשי נשמות ישראל על ידי עסקו בתורה כנ"ל. ובהל' מקח וממכר ה"ג, אות ו': לאו כל אדם זוכה שיהיה למודו ועבודתו עולה להשכינה, ואזי כשאין למודו ועבודתו עולה להשכינה מתפזרת באויר ויכולה להגיע לאיש שאינו כשר ויהיה נעשה מתורתו בחינת סם מות, חס ושלום, שהוא ל"ט מלאכות בחינת בזעת אפך תאכל לחם כנ"ל. על כן צריך כל אדם לכוון בשעת למודו ועבודתו לקשר עצמו לצדיקים אמתיים שבדור, ואז יזכה שאף על פי שאין למודו עולה להשכינה על כל פנים יתפזר למודו ויבוא לתוך הצדיק האמת אשר אצלו נעשה מזה ט"ל תורה. ובהל' העושה שליח לגבות חובו ה"ב, אות ד': לאו כל אדם זוכה לעשות המצוות בשמחה כזו עד שיהיה נכלל הכל בה' יתברך בעצמו.

אונזערע לייט האבן געהאט אפילו פארן בענטשן התקשרות! ווער שמועסט - פארן ליינען קריאת שמע ביינאכט!

(ר' נחמן: רבי נתן רעדט דאס אין א הלכה!) יא יא^ט.

אז א מענטש ליינט קריאת שמע, ער זאגט שוין "המפיל", אבער ער קען דאך נישט שלאפן, רעדט ער דיבורים צום אויבערשטן ער זאל איינשלאפן מיט גוטע דיבורים - דאס איז א געוואלדיגע זאך. א מענטש אז ער שלאפט איין מיט גוטע דיבורים צום אויבערשטן האט ער א הייליגן שלאָף!

(השואל: נאך המפיל טאר מען דאך נישט אויסרעדן?) דאס מעג מען רעדן - צום אויבערשטן מעג מען רעדן! מען מעג דאך זאגן נאכאמאל קריאת שמע^ט; דאס מעג מען רעדן - צום אויבערשטן מעג מען רעדן.

כְּבִיכּוֹל, כִּנ"ל, כִּי מִי שֶׁעוֹשֶׂה הַמִּצְוָה בְּשִׁבִּיל שְׂכָר עוֹלָם הֵבֵא הוּא בְּחִינַת נְבִיא בְּאַסְפֵּקלְרִיָּא שְׂאִינָה מְאִירָה כְּמוֹ מִי שֶׁרוֹאֶה אֵיזָה דְּבַר מִרְחוֹק כְּמוֹ כֵּן הוּא עוֹשֶׂה הַמִּצְוָה בְּשִׁבִּיל שְׂכָרָה הֵבֵא לְעַת רְחוֹק וְכְמוֹ כֵּן אֵינוֹ נִכְלָל בְּעֵצָם בְּה' יִתְבָּרַךְ רַק עוֹמֵד מִרְחוֹק וְצָרִיכָה הַמִּצְוָה עִם כָּל הָעוֹלָם וּמִלֵּאָה הַתְּלוּיִים בָּהּ לְהַשְׁתַּלַּח בְּשִׁלְחוֹת מַעוֹלָם לְעוֹלָם עַד שִׁיתְבָּרַר וְיִתְעַלֶּה וְיִכְלַל בְּשִׁרְשׁוֹ שֶׁזֶהוּ בְּחִינַת סְלוֹק הַחוּב וְאִזְיֵשׁ אַחֲרֵי הַדֶּרֶךְ, כִּי יֵשׁ אַחֲרֵי הַדֶּרֶךְ בְּדֶרֶךְ מִכְּמָה מִקְטֵרִיגִים הַמְּקִטֵּרִיגִים וּמוֹנֵעִים הַמִּצְוֹת מִלַּעֲלוֹת וְלִכְלֹל בְּמִקּוֹמָם וְשִׁרְשָׁם וְעַל כֵּן אֵנוּ צָרִיכִים לַעֲשׂוֹת כָּל הַמִּצְוֹת עַל דַּעַת מִשָּׂה רַבֵּנוּ, עָלֵינוּ הַשְּׁלוֹם, וְלִקְשֹׁר עֲצָמֵנוּ בְּשַׁעַת עֲשִׂית כָּל מִצְוָה וּמִצְוָה לְהַצְדִּיק הָאֱמֶת שֶׁבְּדוֹר שֶׁהוּא בְּחִינַת מִשָּׂה רַבֵּנוּ, בְּחִינַת נְבִיא בְּאַסְפֵּקלְרִיָּא הַמְּאִירָה, דִּהְיֵנוּ שְׂצָרִיכִין לִקְשֹׁר עֲצָמֵנוּ לְזֶה הַצְדִּיק הָאֱמֶת שֶׁזֶהוּ לַעֲשׂוֹת כָּל הַמִּצְוֹת בְּשִׁמְחָה מִהַמִּצְוָה בְּעֲצָמָה שְׂאִינוּ רוֹצֶה בְּשׂוֹם שְׂכָר עוֹלָם הֵבֵא בְּשִׁבִּיל הַמִּצְוָה. וְזֶה הַצְדִּיק נִכְלָל בְּה' יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי מִצְוֹתָיו כִּנ"ל וְעָמְדוֹ נִכְלָל כָּל הָעוֹלָם וּמִלֵּאָה בְּשִׁרְשׁוֹ כִּנ"ל. וְכִשְׁאֵנוּ מְקַשְּׁרִין כָּל הַמִּצְוֹת שְׂאֵנוּ עוֹשִׂים לְצַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים כְּאֵלוֹ אִזְיֵשׁ אֵנוּ שׁוֹלְחִין מִצְוֹתֵינוּ שֶׁהֵם בְּחִינַת סְלוֹק חוּבֹתֵינוּ כִּנ"ל.

^ט עֵינִין לִיקוּטֵי הַלְכוֹת הַל' הַשְּׁכֵמֶת הַבּוֹקֵר ה"ה, אוֹת ב': וְעַל כֵּן עָקַר תִּקּוֹן הַשָּׁנָה הוּא עַל יְדֵי קְרִיאת שְׁמַע שֶׁעַל הַמִּטָּה שְׂצָרִיכִין לְקִרְוָתָהּ בְּכוֹנֶה גְדוֹלָה כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב בְּכּוֹנֶת הָאָרֶץ ז"ל, כִּי קְרִיאת שְׁמַע שֶׁעַל הַמִּטָּה הוּא בְּחִינַת תְּפִלָּה, בְּבְּחִינַת דִּין, כְּמוֹ שְׂאֵמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ וְזָכוּנוֹם לְבִרְכָּה (בְּרִכּוֹת ה'), כָּל הַקּוֹרֵא קְרִיאת שְׁמַע עַל מִטָּתוֹ כְּאֵלוֹ אוֹחֵז חֶרֶב פִּיפִּיּוֹת בְּיָדוֹ. וְהָעָקָר לִקְשֹׁר עֲצָמֵנוּ לְצַדִּיקֵי הַדּוֹר, בְּחִינַת בְּעָלֵי כֹחַ הַנִּי"ל שִׁיכּוֹלִים לְהַתְּפַלֵּל תְּפִלָּה בְּבְּחִינַת דִּין וְעַל יְדֵי זֶה יוֹכֵל לְהַתְּגַבֵּר לְקוֹם בְּחִצּוֹת.

^ט עֵינִין שׁוֹלְחִין עֵרוֹךְ או"ח סי' רל"ט סעי' א'.

א הייליגער שלאף

אז א מענטש לייגט זיך שלאפן - עס שטייט דארטן אין זוהר הקדוש א געוואלד וואס טוהט זיך איבער ביים שלאפן; אז די נשמה גייט ארויף דארטן און די חברה לאזן נישט גיין, קומט ער אין עולם התוהו מיט די זאכענישן, עס חלומ'ט זיך אים נארישע חלומות מיט פוסטע זאכן און געדאנקען, נארישקייטן, דאס איז אלץ איין קייטעלע. א מענטש מיינט ווען ער שלאפט איז עפעס אנדערש - גיין, דאס איז איין קייטעלע, דער שלאף איז אזוי ווי וואכעדיג - איינס איז געווענדעט אין אנדערן.

איז וואס זאל ער טוהן? דער רבי זאגט טאקע אין תורה ל"ה - א ראש השנה'דיגע תורה^{סט}, מען דארף האבן שמירה ביים שלאפן, (מען דארף ממשיך זיין) א מלבוש - "חשמל" - ער דארף האבן א שמירה! (- עיין שם).

אוודאי, אז דער אויבערשטער העלפט - דער טאג איז א טאג, בייטאג היט ער אפ דעם מח, די אויגן און דעם דיבור, אוודאי גרייט ער צו אויף ביינאכט אויך, אבער ביינאכט דארף ער איינשלאפן מיט גוטע געדאנקען, מיט גוטע דיבורים צום אויבערשטן, דעמאלט איז עס ממש א הייליגער שלאף, ער ווערט נישט נפסק פונעם אויבערשטן בשעת ער שלאפט, עס גייט - דאס שלשלת גייט ווייטער.

און אז ער שטייט אויף, איז ער ווייטער נישט אפגעהאקט פונעם אויבערשטן, ווייל ביים שלאף איז ער דאך געווען אין עלמא דאתי.

ר' אברהם ר' נחמן'ס ברענגט טאקע אין תורה נ"ד^ז, דערפאר זאגט טאקע דער רבי: "כך ראוי להיות מנהג יראי השם, 'תיכף בבוקר בהקיצו' זאל ער זיך באלד דערמאנען אין עלמא דאתי"; דאס הייסט, אז ער כאפט זיך אויף זאל ער 'שוין' ווייטער זיין אין עלמא דאתי, ער זאל נישט אפהאקן דעם עלמא דאתי, ער זאל שוין אינזינען האבן אז עס איז דא נאך א וועלט.

^{סט} מסתבר שנאמר בראש השנה שנת תקס"ב (שיש"ק חדש ח"ג, אות תקצ"ט).

^ע עיין ביאור הליקוטים שם אות ב'.

ווען איז ער ביים שלאפן אין עלמא דאתי? אז ער שלאפט איין מיט עלמא דאתי!
אז ער שלאפט איין מיט דיבורים צום אויבערשטן איז עס א שלאף פון עלמא דאתי,
און דעמאלט אז ער כאפט זיך אויף איז ער ווייטער נישט נפסק פונעם אויבערשטן.

“ווארפט מיר צום צדיק!”

(חזור לדבר על תורה ר') אונזערע לייט מייטשן טאקע: “וְשִׁדְיָהוּ לְגִדְאָ”^{עא} - זיך געבן
א ווארף אוועק צום ‘גודא’ - צו דעם צדיק, זיך ארויפֿווארפֿן, (בכחינת) “השלך על
ה’”.

(ר' נחמן: ר' אברהם שמערנהארץ פלעגט אלעמאל דערמאנען פון דעם משעהרינער רב [- זקינו], אז
ער האט זיך געבעטן מען זאל אים ברענגען צום ציון: “שדיוהו לגודא” - ווארפט מיר ארויף צום
צדיק!...) (צדיק!)

(ר' נתן אנשין: ער האט נישט געקענט גיין?) ער איז געווען דריי יאר משותק (- פאראלזירט)
- דער משעהרינער רב. (ר' נחמן: פלעגט ער בעטן: “אברהם, נעם מיר - ווארף מיר ארויף אויפֿן
צדיק!”)

דער מח האט אים געארבעט - דער מח איז געווען א מח דקדושה. קען מען
פארשטיין? “בהדי כבשי דרחמנא למה לך?!” אזא מענטש ווי ער איז געווען - דריי
יאר איז ער געלעגן...

(ר' נחמן: ר' אברהם [שמערנהארץ] האט מיר דערציילט, אז דער משעהרינער רב האט אים געהייסן
אויפמישן דעם יורה דעה, און ער האט אים געזאגט: “קוק, ווען איך וועל האבן אט די סימנים, זאלסטו
וויסן עס איז שוין דער סוף!”...) (צדיק!)

^{עא} עיין שם אות ט: “וְשִׁדְיָהוּ לְגִדְאָ”; הצדיק נקרא ‘גודא’, לשון גִּדְר, שהוא גודר פְּרָצוּתֵיהֶן שֶׁל יִשְׂרָאֵל
(יחזקאל כ”ב; ישעי’ נ”ח) וְזֶה: “וְשִׁדְיָהוּ לְגִדְאָ”, שֶׁהִקְרִיב אֶת עֲצָמוֹ לַצַּדִּיק.

איך בין געווען אין משעהרין אנהויב תרע"ה צו ע"ו, אלע האבן אים געקענט, עס איז געווען צוואנציג יאר נאך זיין פטירה^{עב}, אפילו יונגעלייטלעך האבן נאך געדענקט זיין הסתלקות.

מען האט מיר דערציילט, ווען דער משעהרינער רב איז נפטר געווארן איז געווען אזא מין התעוררות לתשובה אין שטאט אז אלע קלייטן זענען געווען פארמאכט, קיין שום בעל מלאכה האט נישט געארבעט. די גאנצע שטאט איז געגאנגען אין מקוה - יעדער איינער, א התעוררות תשובה איז געווען אין גאנצן שטעטל.

א גוסס מעג אויך גיין אין מקוה...

ר' הערש לייב'ס (ליפל) מאמע איז געשטארבן - ה' אלול (שנת תשט"ו), און אין דעם אייגענעם יאר איז ר' אברהם (שטערנהארץ) אויך נפטר געווארן - כ' אלול; איז ר' אברהם געגאנגען מנחם אבל זיין ר' הערש לייב'ן, און איך בין אים אויך געגאנגען מנחם אבל זיין.

אז ר' אברהם איז ארויסגעגאנגען פון דארטן, האב איך גערעדט מיט אים. זאגט ער מיר - אויף זיך: "איך האב שוין אלע סימני גסיסה" ... ער האט אזוי געזאגט אויף זיך: "איך פיל אין זיך אז איך האב שוין אלע סימני גסיסה; נאר וואס דען? א גוסס מעג גיין אין מקוה אריין אויך, א גוסס מעג גיין דאווענען אויך!" ...

(חזור לתורה י') אפילו דער וואס איז עוסק אין תפילה - א איד אן עובד השם, איז זיין שטייגער - תפילות גיט ער אוועק אויף רוחניות, אויף אידישקייט, אויף מידות. אבער פון רבי'ן קומט אויס אז דער מענטש דארף אוועקגעבן תפילות נישט נאר

אויף גרויסע זאכן - נאר אפילו אויף יעדעם קלייניקייט דארף ער אוועקגעבן תפילות, דעמאלט הייסט אז דער אויבערשטער איז ביי אים א מאמע.

ער זאל נישט מיינען - וואס עפעס? אויף דעם דארף איך בעטן דעם אויבערשטן? מילא אויף השגות אלקות - ברענען, פלאקערן; אבער (אינאמת'ן) כדי צו דערקענען דעם אויבערשטן אזוי ווי דער רבי זאגט דא אז אפילו עכו"ם זאלן דערקענען דעם אויבערשטן, איז ביי יעדע זאך דארף דער מענטש וויסן - 'עס איז דא א בעל בית - איך דארף אים דערקענען!' אז ער גייט אראפ די שטיגן - 'רבנו של עולם, העלף איך זאל נישט פאלן!'.

על הטוב יזכרו ידידינו היקרים

שנדבכו למען הוצאת הקונטרס, הלא הם

ברכת מו"ל טוב מיוחדת לחבר המערכת

מו"ה שמועון יו"ט רחלי יוזשעף הי"ו - ירושלים

לרגל הולדת בתו למזל טוב

מאת: ר' יוסף מענדל האס, וחברי המערכת

מו"ה קלמן אליעזר

זילבערשטיין הי"ו

מאנסי

לרגל הולדת בתו למזל טוב

מו"ה יואל טענענבוים הי"ו

וויליאמסבורג

לרגל הולדת בנו למזל טוב

מו"ה אפרים גערליץ הי"ו

לעיקוואד

לרגל הולדת נכדו אצל חתנו מו"ה שלמה זלמן

פריעד הי"ו למזל טוב

מו"ה מאיר יחיאלי

פערלשטיין הי"ו

וויליאמסבורג

לרגל הולדת בתו למזל טוב

הרה"ג חיים אהרן

פריעדמאן שליט"א

מאנסי

לרגל הולדת בתו למזל טוב

מו"ה דוד געשטעטנער הי"ו

וויליאמסבורג

לרגל הולדת בתו למזל טוב

בקשו רחמים מרובים עבור האברך אלטר נפתלי בן ציון בן מינדל לרפו"ש

.....

זיכרון בהיכל ה'

מרת רוחמה שרה ע"ה בת ר' יצחק הי"ו

נלב"ע י"ב שבט תשע"ט

מו"ה יעקב ב"ר שמואל הכהן ע"ה

נלב"ע י"ג אייר תשפ"א

מו"ה יצחק יעקב ב"ר מרדכי הלוי ע"ה

נלב"ע י"ד ניסן תשפ"ג

מרת פיגא רבקה בת ר' חיים צבי ע"ה

נלב"ע ז' מנחם אב תשפ"ב

תהא נשמתם צרורה בצרור החיים